

Fylkesmannen i Vestfold

Kommunal- og regionaldepartementet

Postboks 8112 Dep

0032 Oslo

Vår saksbehandler / telefon:
Paul Hellenes
33 37 11 55

Deres ref:

Vår referanse:
2007/8996
Arkivnr: 320

Vår dato:
31.12.2007

Høring - Forslag til regler som skal bidra til økt åpenhet og rolleklarhet i kommuner og fylkeskommuner mv - kommuneloven og forvaltningsloven

Fylkesmannen viser til departementets høringsnotat av 3. oktober d.å. med forslag til endringer i kommuneloven, forvaltningsloven og forskrifter til kommuneloven.

Fylkesmannen i Vestfold er i det alt vesentlige enig med departementet i de endringer som foreslås. Til enkelte av forslagene har vi noen merknader, jfr. følgende punkter:

Etikkdimensjonen i kommuneloven

Departementet mener den etiske dimensjonen bør gjenspeiles i formålsparagrafen. Den foreslåtte ordlyden ivaretar dette gjennom å slå fast at kommuneloven skal legge til rette for en tillitskapende forvaltning og at kommunal virksomhet skal bygge på en høy etisk standard.

Det foreslås videre at det også skal redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard i virksomheten. Fylkesmannen merker seg at dette vil innebære at det stilles forventninger om at kommunene aktivt gjør noe for å sikre høyere etisk standard, samtidig som det legges til rette for både statlig og intern kontroll av kommunens arbeid på området.

Egenkontrollen i kommunene

Fylkesmannen støtter departementets forslag om revisjonens innsynsrett. Høringsnotatet drøfter videre kontrollutvalgets og revisors uavhengighet samt revisjon av kommuner og fylkeskommuner. Departementet konkluderer med at det ikke er behov for lovendringer.

Det er vår oppfatning at kontrollutvalg og revisor jevnt over har en sterk og uavhengig posisjon i kommunene. Vel så viktig som det formelle grunnlaget for kontrollutvalgets virksomhet, er den muligheten kommunestyret reelt gir utvalget gjennom sammensetning, budsjett for kontrollutvalget og revisjonen og den bruk kommunestyret faktisk gjør av kontrollutvalget i forhold til å be om granskninger, analyser og lignende. Slik sett er det i praksis kommunestyret som avgjør hvilken reell posisjon kontrollutvalg og revisjon skal ha i kommunen.

Habilitet for ledere og styremedlemmer mv. i offentlig eide selskaper. Valgbarhet for ordfører m.v.

Det foreslås at unntaket i forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e oppheves. Forslaget vil medføre at daglig leder og styremedlemmer blir inhabile når saker som gjelder selskapet skal behandles i folkevalgte organer, selv om selskapet er fullt ut eid av stat eller kommune. Det er Fylkesmannens oppfatning at mange kommuner i dag velger å styre kommunen ved å opprette selskap som egne rettssubjekt. Dette gir i enda større grad enn i dag gi behov for krav til rolleavklaring bl.a. fordi det skapes flere situasjoner og kombinasjoner der slik uklarhet kan oppstå. Fylkesmannen støtter derfor departementets forslag om endring av forvaltningsloven § 6.

Departementet ber også om høringsinstansenes syn på hvorvidt det bør innføres valgbarhetsbegrensninger for ordfører og varaordfører til styret i kommunale selskaper. Fylkesmannen vil bemerke at eierfunksjonen i et selskap er forskjellig fra styrets rolle. Styret er en del av selskapet og det er ikke alltid slik at selskapet og dets eiere har like interesser. Det er derfor viktig at eierrollen ikke blandes med den rollen styremedlemmene skal ha. Både ordfører, varaordfører kommune-/fylkesråder er sentrale posisjoner på eiersiden. Disse posisjonene bør derfor ikke kombineres med styreverv i kommunale selskaper.

Valgbarhet i kommunale foretak (KF)

Departementet foreslår at administrasjonssjefen og dens stedfortreder samt medlemmer av kommuneråd og fylkesråd utelukkes fra valg til styret i kommunale foretak.

Fylkesmannen i Vestfold viser til de vurderingene som er lagt til grunn i forhold til vurderingen av habilitet for ledere og styremedlemmer mv. i offentlig eide selskaper og valgbarhet for ordfører m.v., jfr eget punkt om dette. Etter vår oppfatning kan mange av de samme vurderingene legges til grunn i forhold til vurderingen av valgbarhet i kommunale foretak. Fylkesmannen er derfor enig i de forslag til begrensninger som departementet har kommet med her.

Apenhet og lovlighetskontroll

Fylkesmannen i Vestfold støtter departementets forslag om at vedtak om å lukke møter og vedtak om habilitet skal kunne lovlighetskontrolleres særskilt.

Departementet har påpekt at reglene om åpne møter blant annet må leses som en rett for publikum til å være tilstede. Vi mener at også allmennheten bør gis adgang til å påklage vedtak om å lukke dørene. Departementet konkluderer med at dette i denne omgang ikke bør inntas som en klar regel i loven. Vi vil vise til at dagens regler åpner for at tre eller flere medlemmer av kommunestyret kan bringe slike vedtak inn for fylkesmannen. Samtidig er det slik at når dørene lukkes, skjer dette ofte som følge av bred enighet blant politikerne om å gjøre dette. En rett for publikum til å bringe en slik avgjørelse inn for lovlighetskontroll ville derfor vært et ytterligere argument for ikke å vedta å lukke et møte.

Departementet mener også at det foreligger mange ulike hensyn som taler for at et vedtak om habilitet kan bringes inn for lovlighetskontroll. Departementet anfører at et av de viktigste hensynene er å styrke allmennhetens tillit til at regler etterleves. Dersom det hefter mistro og tvil rundt en persons habilitet vil en ikke oppnå en slik tillit i allmennheten. Fylkesmannen deler denne vurderingen.

Departementet har videre foreslått at det ved vedtak om lukking av møter og vedtak om habilitet skal protokollføres hvilke(t) hjemmelsgrunnlag vedtakene bygger på. Vi ser positivt på at dette foreslås presisert og tatt inn i lovteksten. Dette vil fjerne enhver tvil om at slik protokollering skal

finne sted, og trolig også bidra til å øke bevisstheten om at det å lukke dørene i et folkevalgt organ er en viktig sak som også har en formell side.

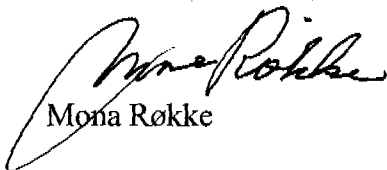
Godtgjøring

Kommuneloven regulerer i dag ikke hvem som skal fastsette godtgjørelse til styremedlemmer i kommunale foretak (KF). For å unngå at foretakets styre kan ha avgjørende innflytelse på sin egen godtgjøring, foreslår departementet at det lovfestes at kommunestyret fastsetter godtgjørelsen for styret i kommunale foretak. Ut i fra de samme hensynene foreslås det videre at representantskapet skal fastsette godtgjørelsen for styret i interkommunale selskap. Fylkesmannen deler de vurderingene som ligger til grunn for dette forslaget.

Forslag om å utvide suspensjonsbestemmelsen til også å gjelde for forhold som rammes av straffelovens kapittel 10, valgfusk mv.

Kommuneloven § 15 nr. 3 inneholder i dag en hjemmel for suspensjon av folkevalgte dersom disse er siktet eller tiltalt for visse straffbare forhold. Bestemmelsen åpner ikke for suspensjon i tilfeller hvor noen er siktet eller tiltalt for ulike former for uregelmessigheter i forbindelse med valg, se straffeloven kap. 10. Departementet er av den oppfatning at årsaken til at kapittel 10 i straffeloven ikke har vært inntatt tidligere, er at denne type forhold i hovedsak har vært ukjent i Norge. Endringen antas ikke å få konsekvenser. Fylkesmannen slutter seg til departementets vurdering om at tiltale eller siktelse av forhold som kan rammes av straffeloven kapittel 10, bør inn som en del av det som kan danne grunnlag for suspensjon av folkevalgte.

Med hilsen
Fylkesmannen i Vestfold

Mona Røkke

Paul Hellesnes
seniorrådgiver